

INVENTARISATIE GEZONDERE SPORTOMGEVING APELDOORN

APRIL 2024

Inventarisatie

In een periode van 1,5 jaar (juni 2022 - december 2023) hebben verenigingsondersteuners Arjan de Groot en Tjeerd Lemstra in Apeldoorn 35 van de 54 clubs met een eigen accommodatie gesproken over de thema's van de gezondere sportomgeving: de eetomgeving, het rookvrij beleid en het alcoholbeleid.

De gesprekken werden gevoerd aan de hand van vragen en stellingen. Dit met als doel om erachter te komen hoe het op deze thema's gaat in de gemeente Apeldoorn. Zonder oordeel.

De resultaten worden gebruikt om gerichte ondersteuning te bieden. Hierbij wordt samengewerkt met JOGG Teamfit en de gemeente Apeldoorn.

Wij willen alle clubs hartelijk bedanken voor de gesprekken. Vaak was dat in de kantine/het clubhuis en werden we gastvrij ontvangen. De openheid geeft een goed beeld van waar we naar op zoek waren.

Resultaat

Op de volgende pagina's lees je de resultaten. Deze zijn anoniem weergegeven. Alle ondervraagde clubs hebben, in meer of mindere mate, bewust of onbewust, stappen gezet naar de gezondere sportomgeving. Sommige acties zijn gemakkelijk uit te voeren, zoals het aanbieden van kraanwater of hebben van een watertap. Over andere acties worden, officieel of onofficieel, afspraken gemaakt, zoals het rookvrij beleid of alcoholbeleid. Zeker waar jeugd actief is speelt dit.

Gezonder voedingsaanbod is een minder actueel thema, hier zijn weinig clubs serieus mee bezig. Evenals het gericht stimuleren van gezondere alternatieven, bijvoorbeeld met prijs en presentatie.

Legenda

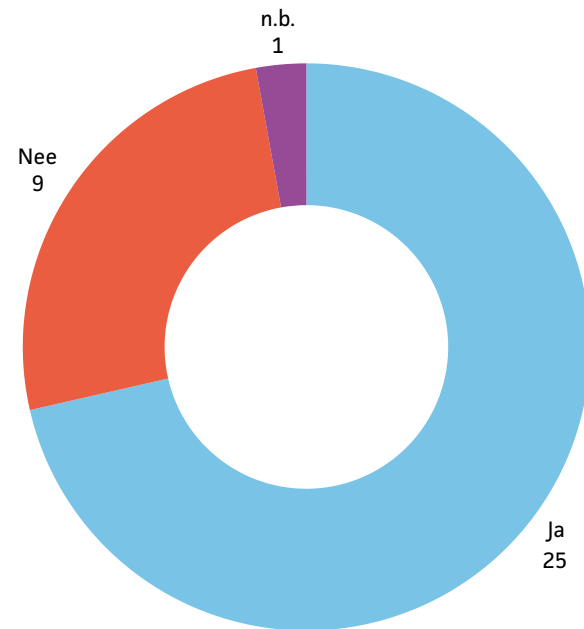
De resultaten worden getoond in diagrammen. Onderstaand de antwoordmogelijkheden.

- Ja
- Nee
- Niet van toepassing
- Niet bekend

EETOMGEVING

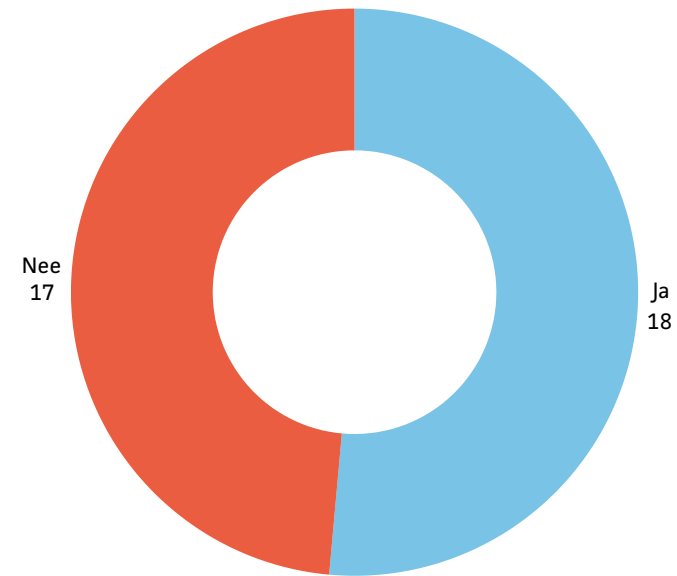
Kraanwater

Bieden jullie (uitgestald) kraanwater aan?
Ongevraagd danwel gevraagd.

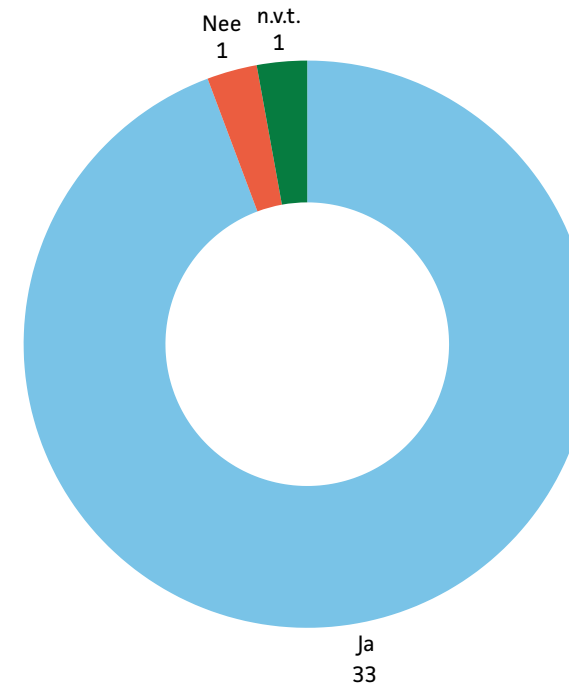
Watertap

Hebben jullie een watertap?
(Buiten)kranen om een bidon te vullen worden hier ook toe gerekend.

Flesjes water

Bieden jullie flesjes water aan?

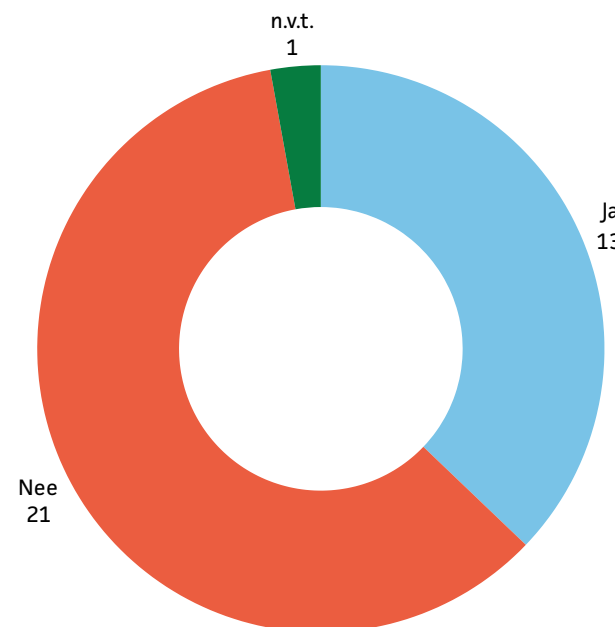

Wat drinken betreft voldoen veel clubs aan voorwaarden van een gezonde sportclub. Kraanwater wordt relatief vaak en makkelijk aangeboden en een kleine meerderheid heeft ook een watertap. En anders kun je het in een flesje aan de bar bestellen. Evenals gezondere dranken met weinig of geen suiker of alcohol.

Een meerderheid van de clubs biedt geen groente en fruit aan. Van de clubs die het wel doen, geeft een deel aan dit wel alleen te doen bij evenementen. De belangrijkste genoemde redenen om het niet te doen zijn derving en geen behoefte van leden.

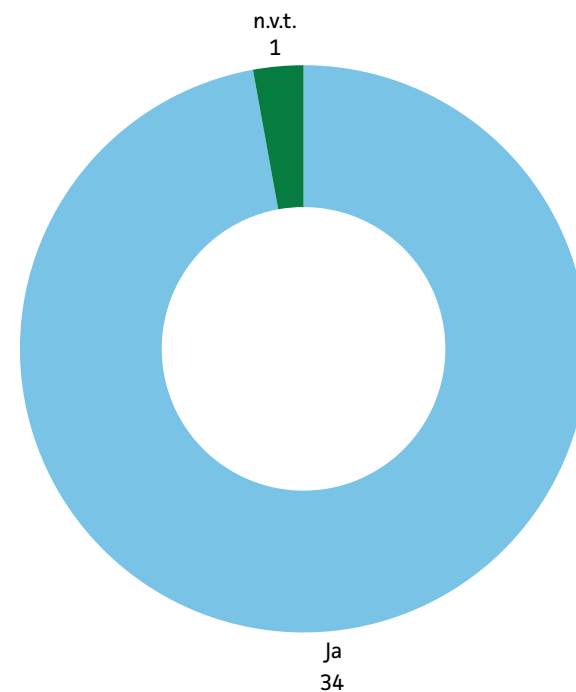
Groente en fruit

Bieden jullie verse (snack)groenten en/of fruit aan?
Gratis danwel voor een (kleine) prijs.

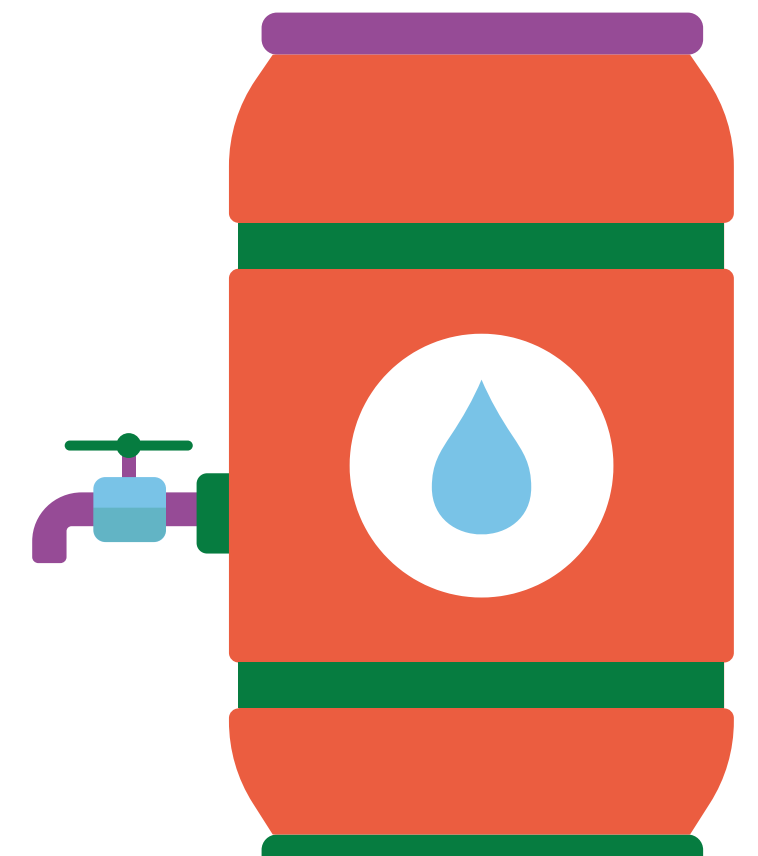
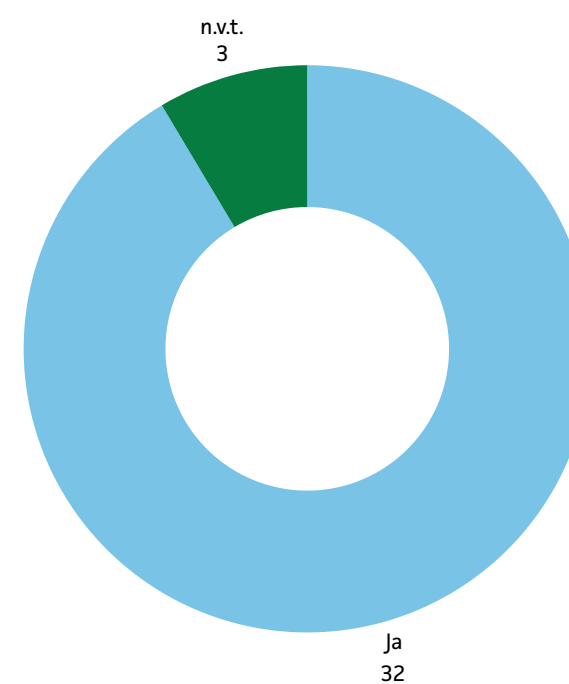
Gezondere dranken

Hebben jullie gezondere dranken in het assortiment?
Zoals Zero-varianten.

Alcoholvrij

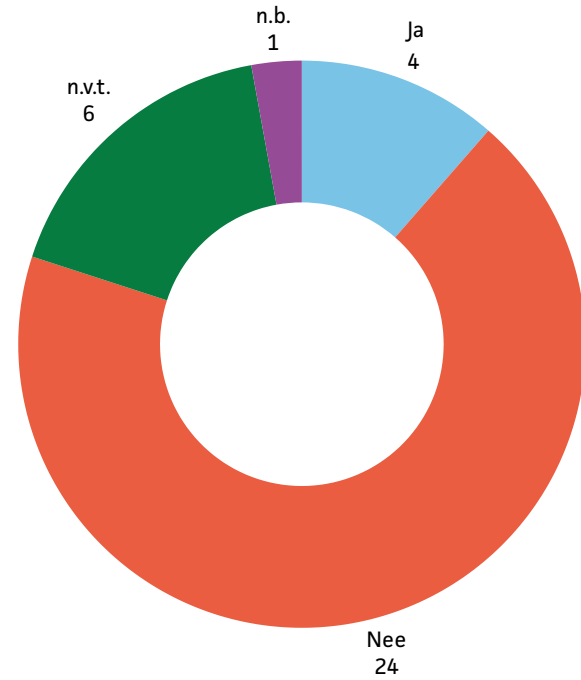
Als je alcohol verkoopt, bied je dan ook een alcoholvrije (0.0) variant aan?

EETOMGEVING

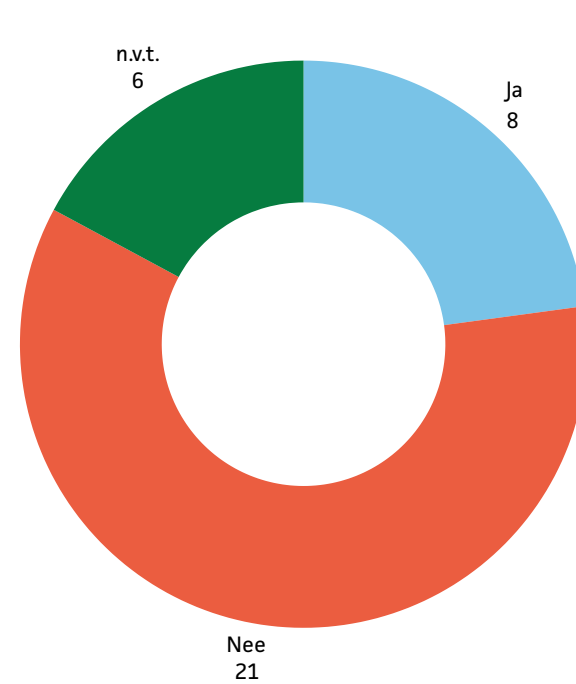
Gezondere snacks (zoet)

Hebben jullie gezondere zoete snacks in het assortiment? (bijvoorbeeld popcorn zonder suiker)

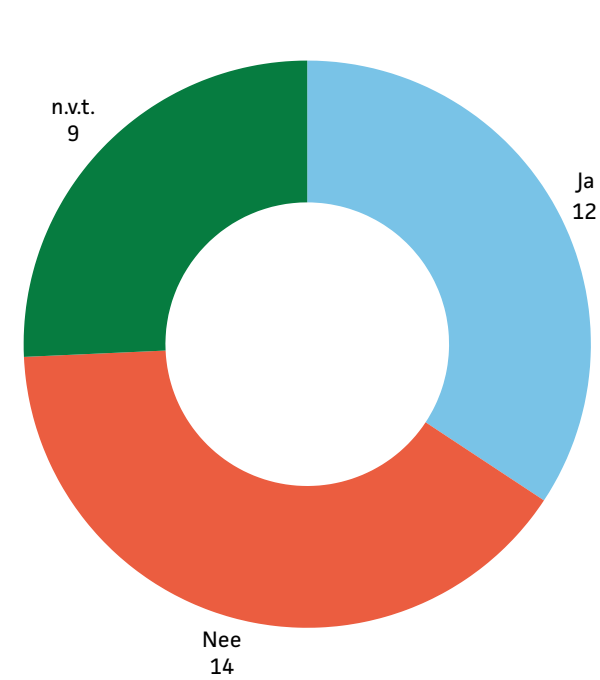
Gezondere snacks (hartig)

Hebben jullie gezondere hartige snacks in het assortiment? (bijvoorbeeld kleine zakjes noten)

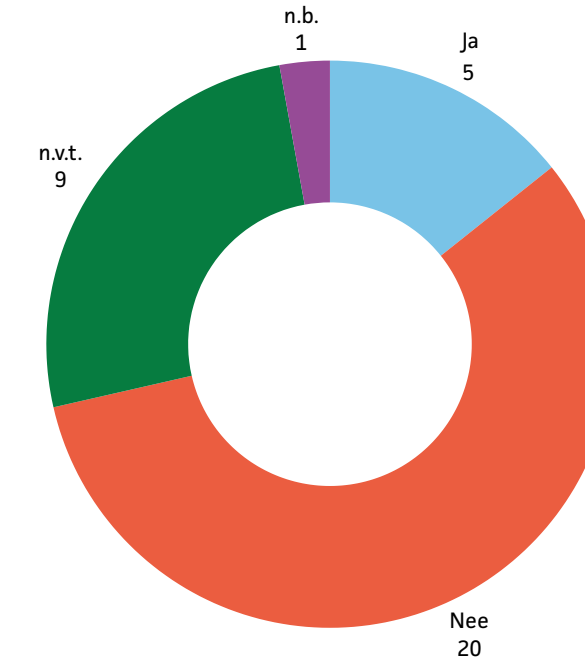
Gezondere belegde broodjes

Bieden jullie gezondere belegde broodjes aan?

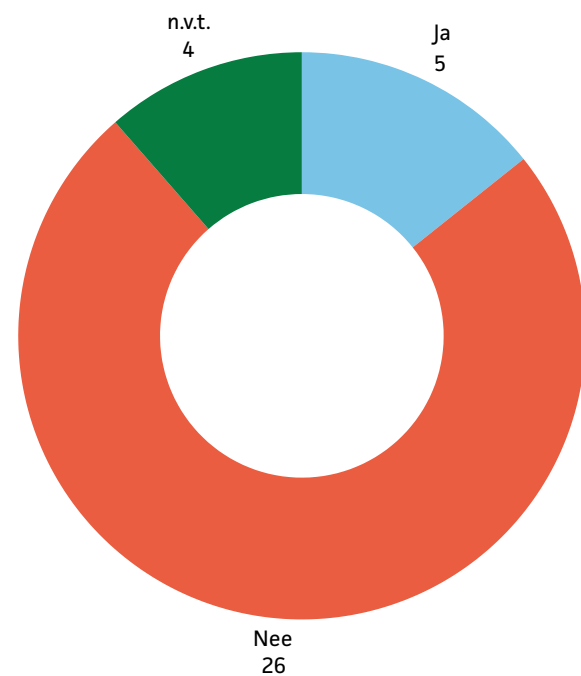
Vegetarische en/of plantaardige broodjes

Bieden jullie vegetarische en/of plantaardige broodjes aan?

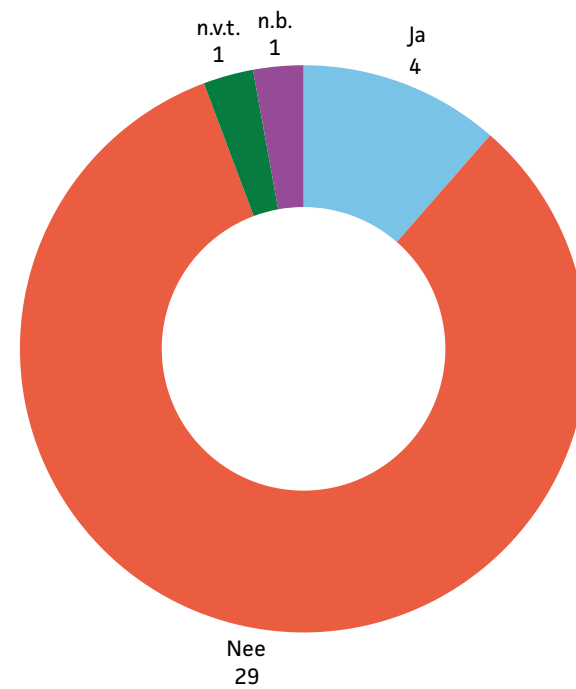
Presentatie

Op opvallende plaatsen staan gezondere keuzes.

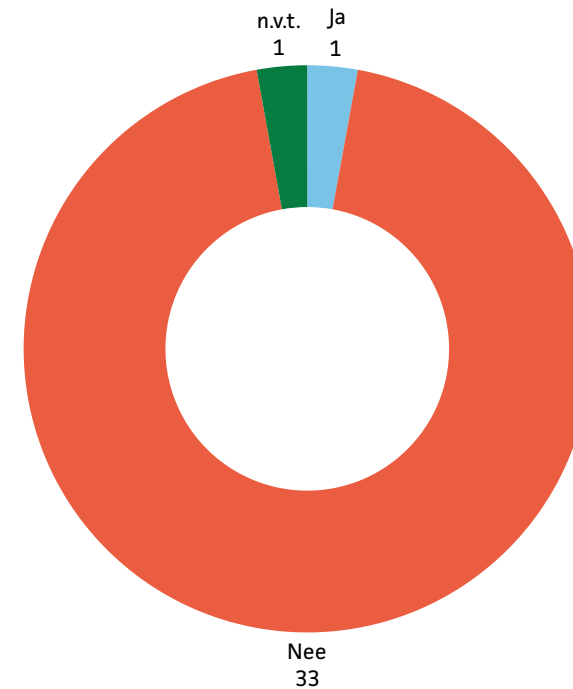
Prijs

Met lagere prijzen stimuleren we gezondere keuzes.

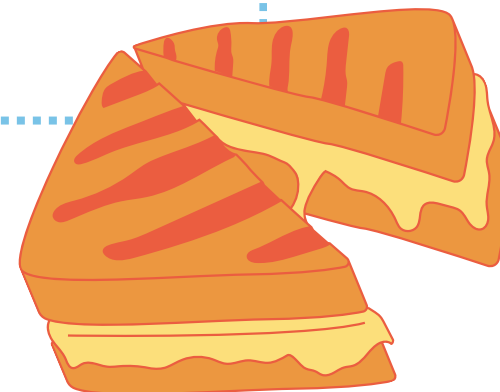

Beleid

Hebben jullie een beleid opgesteld op het gebied van gezonder voedingsaanbod?

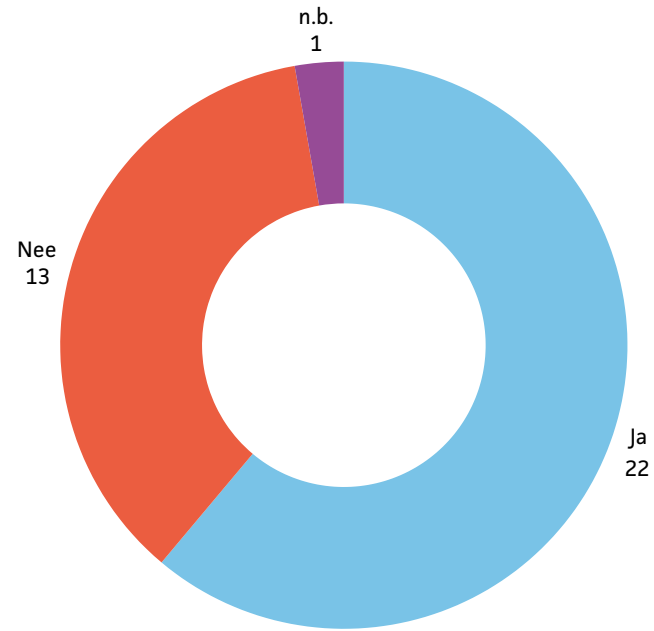
Willen clubs stappen maken naar een gezondere sportomgeving, dan is het aan te raden eens naar de voeding te kijken. Veel clubs hebben nog geen/weinig gezondere alternatieven in de schappen liggen. Een tosti, (één van de meest verkochte snacks bij veel clubs) aanbieden op volkoren brood is bijvoorbeeld al een stap in die richting.

ROOKVRIJ BELEID

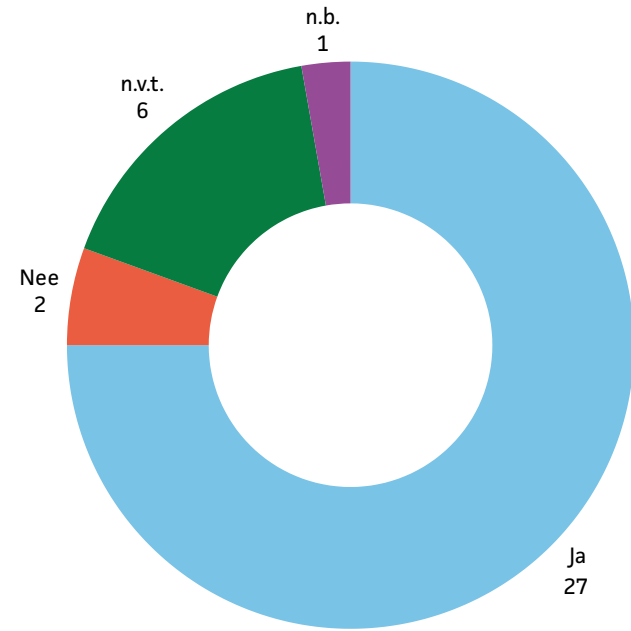
Afspraken

We hebben de afspraken van ons rookvrij-beleid vastgelegd en hebben hierover gecommuniceerd.

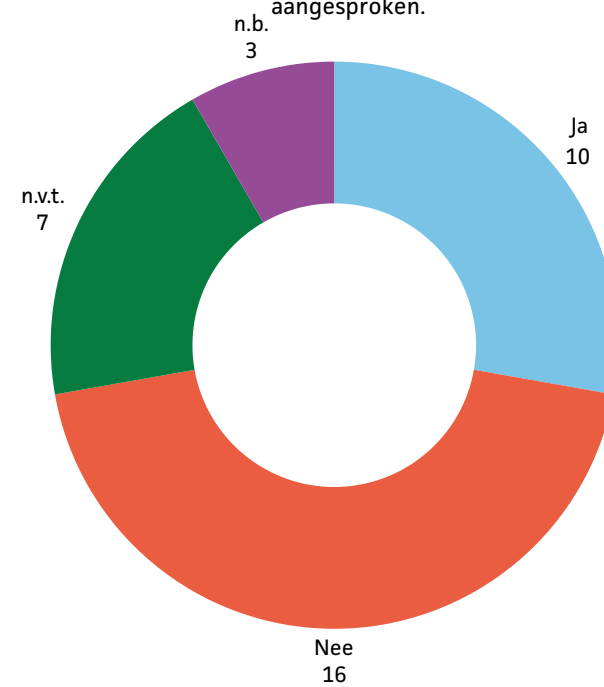
Voor iedereen

Het rookvrij-beleid geldt voor iedereen: leden, vrijwilligers, medewerkers én bezoekers.

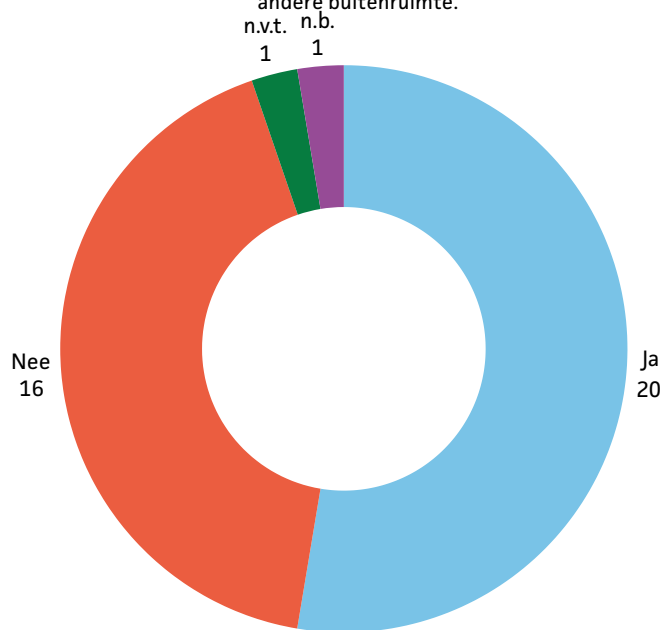
Verantwoordelijkheid

Het is vastgelegd wie verantwoordelijk zijn voor de handhaving en mensen die toch roken worden aangesproken.

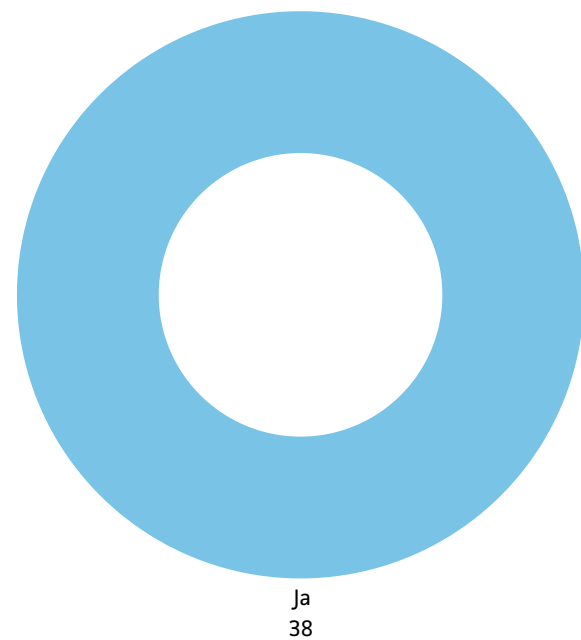
Zichtbaar

Rookvrij bordjes of andere aanduidingen laten zien dat het buitenterrein rookvrij is. Bij binnensport: de entree en eventueel andere buitenruimte.

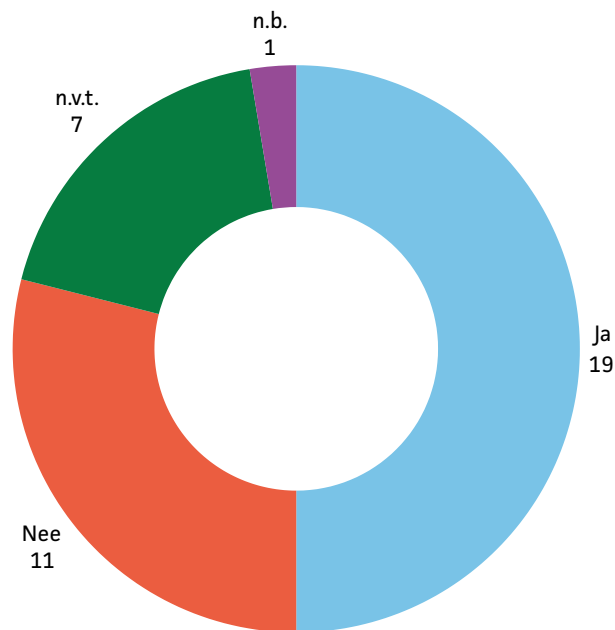
Binnen rookvrij

Binnenruimten zijn geheel rookvrij (geen aparte rookplek).

Buiten rookvrij: langs veld

Hier geldt een rookvrij beleid.

De meerderheid van de clubs hebben nagedacht over wel of niet roken op de accommodatie. Bijvoorbeeld gekoppeld aan jeugdwedstrijden. Dat is niet altijd vastgelegd, de regels zijn dan mondeling afgesproken. Clubs die duidelijke afspraken hebben gemaakt laten dit vaak ook zichtbaar zien met bijvoorbeeld borden.

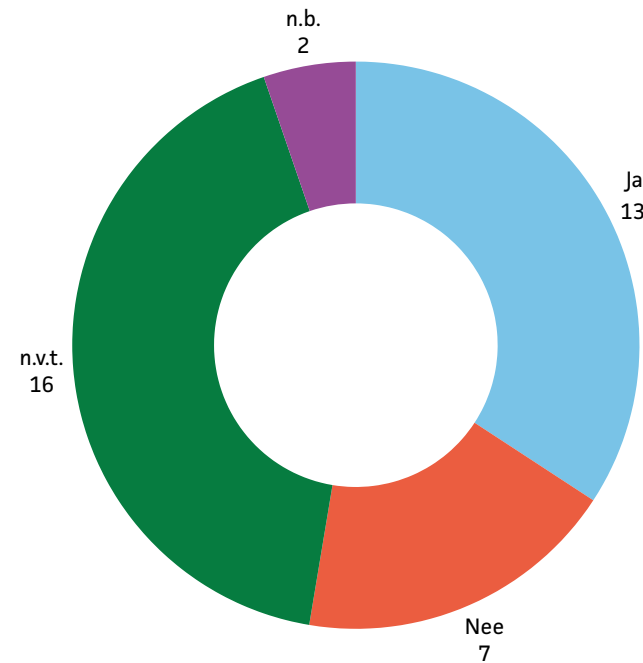
Eén van de clubs over elkaar aanspreken: “Handhaving is toch vooral een kwestie van sociale controle waarbij mensen elkaar aanspreken. Dat geldt overigens ook voor alle gedragsregels die we formeel naar de leden hebben gecommuniceerd.”

ROOKVRIJ BELEID

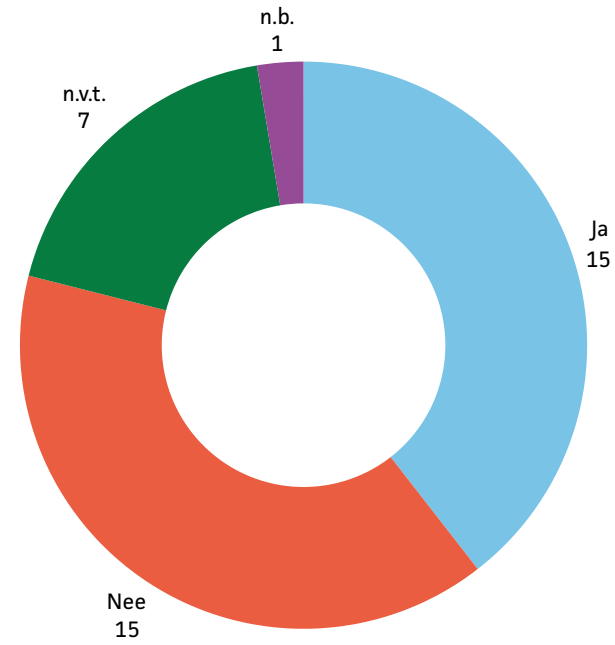
Buiten rookvrij: tribune

Hier geldt een rookvrij beleid.

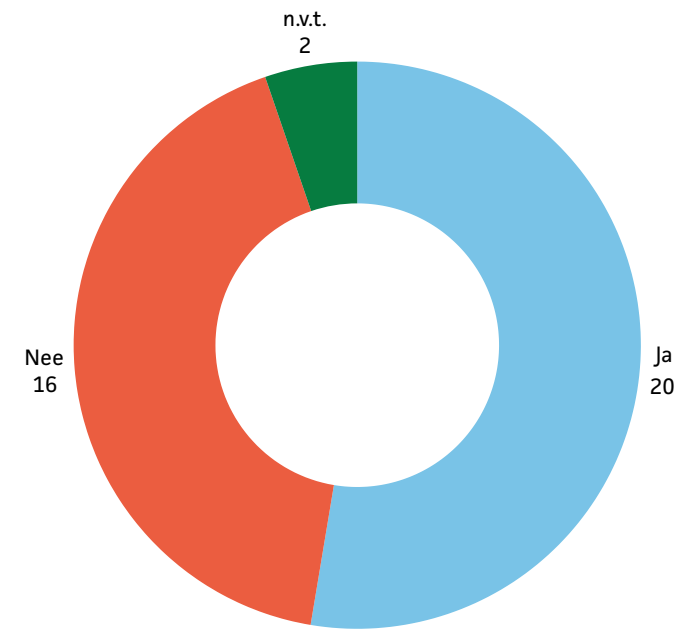
Buiten rookvrij: terras

Hier geldt een rookvrij beleid.

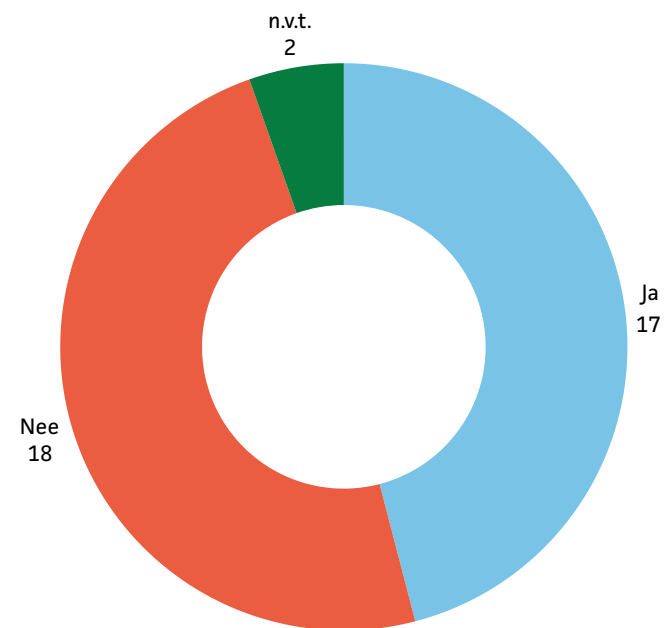
Buiten rookvrij: entree

Hier geldt een rookvrij beleid.

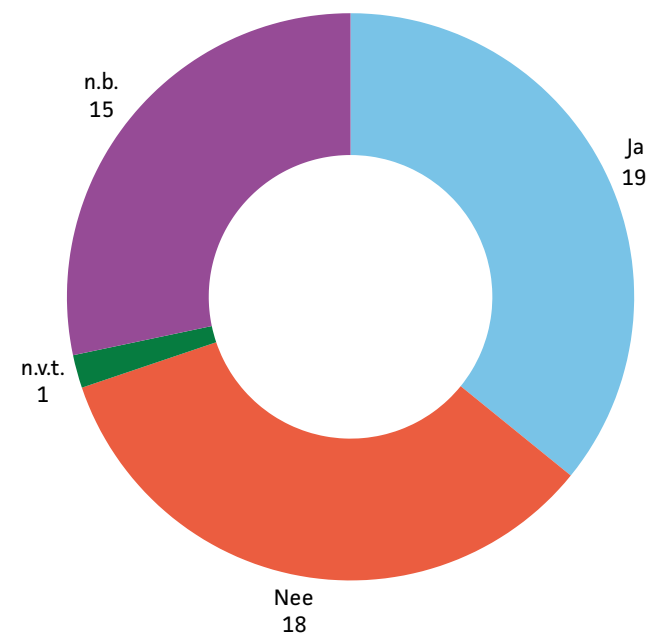
Buiten rookvrij: geen rookplek

We hebben geen aparte rookplek buiten.

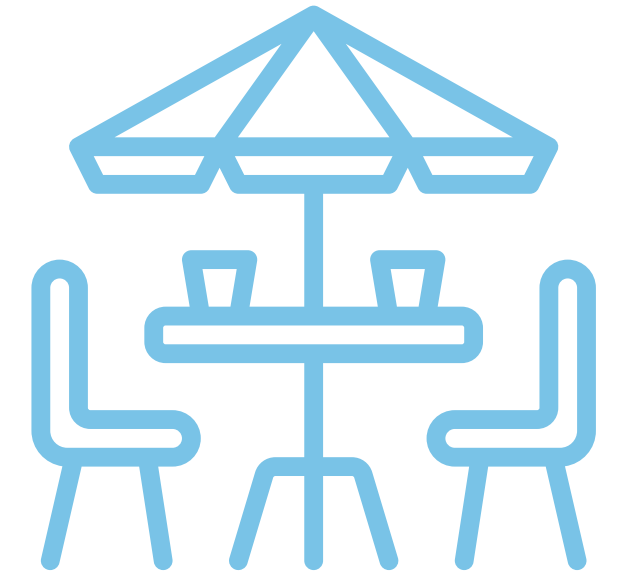
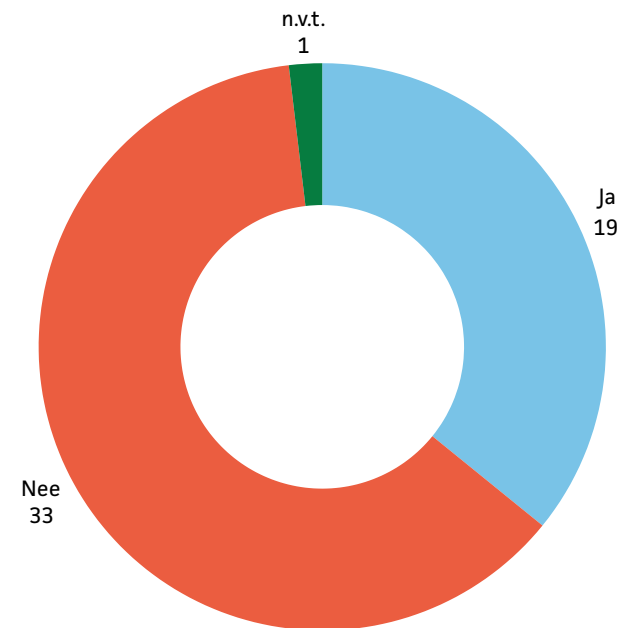
Rookvrije generatie borden/tegels

Hangen er borden van Rookvrije Generatie om of op het terrein? Of zijn er Rookvrij tegels?

Rookvrije generatie geregistreerd

Is de accommodatie geregistreerd op rookvrijgeneratie.nl?

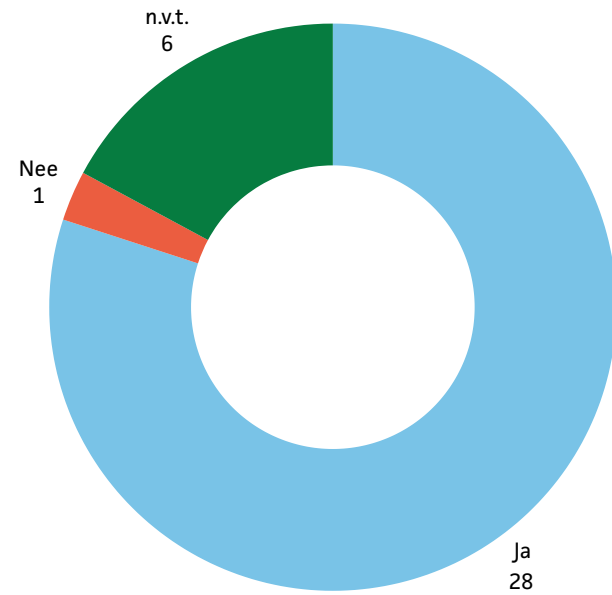

Het is divers of en zo ja waar op het sportpark mag worden gerookt. We weten dat dit in de periode na deze inventarisatie steeds meer wordt ingeperkt, waarbij vaak een kleine aparte rookplek nog wel wordt gefaciliteerd.

Naast de geïnterviewde clubs is een extra inventarisatie gedaan betreffende rookvrije generatie borden/tegels en registratie op rookvrijgeneratie.nl. Vandaar de hogere aantallen.

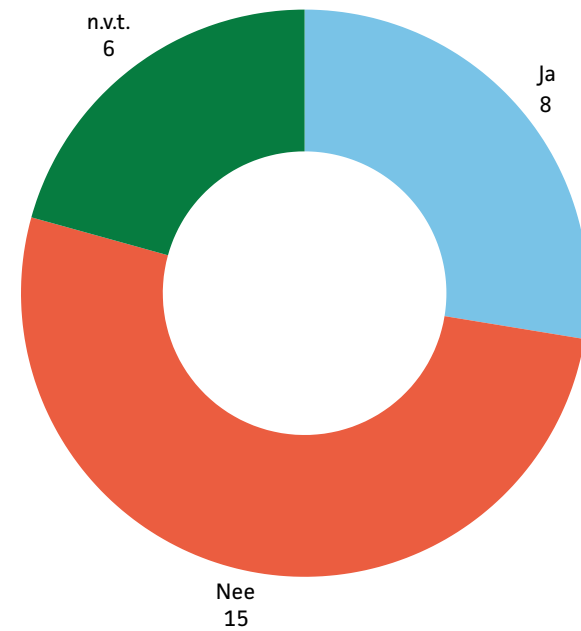
Schenken <18 (Alcoholwet)

We verstrekken geen alcohol aan jongeren onder de 18 jaar.

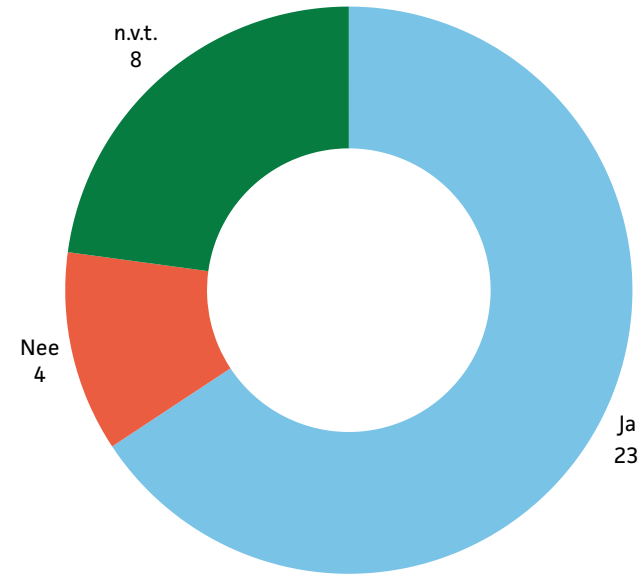
ID vragen <25 (Alcoholwet)

Jongvolwassenen onder de 25 jaar wordt om ID gevraagd.

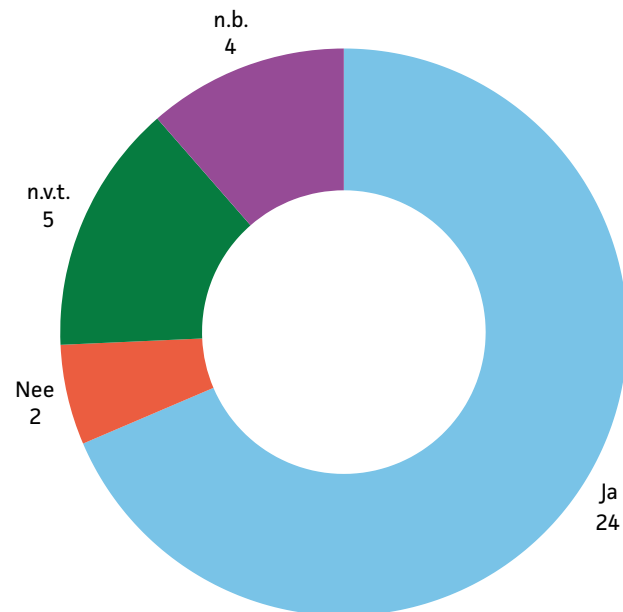
Wederverstrekking (Alcoholwet)

We zijn strikt op wederverstrekking en grijpen in, zowel richting de besteller als de drinkende minderjarige.

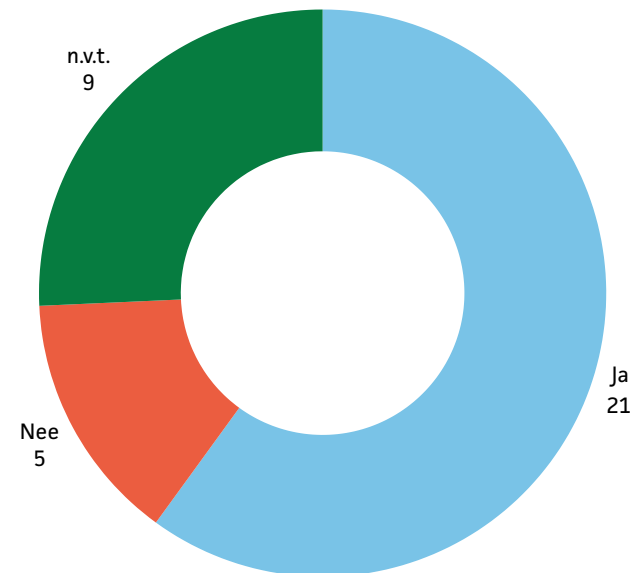
Dronkenschap (Alcoholwet)

We schenken niet door bij een kennelijke staat van dronkenschap.

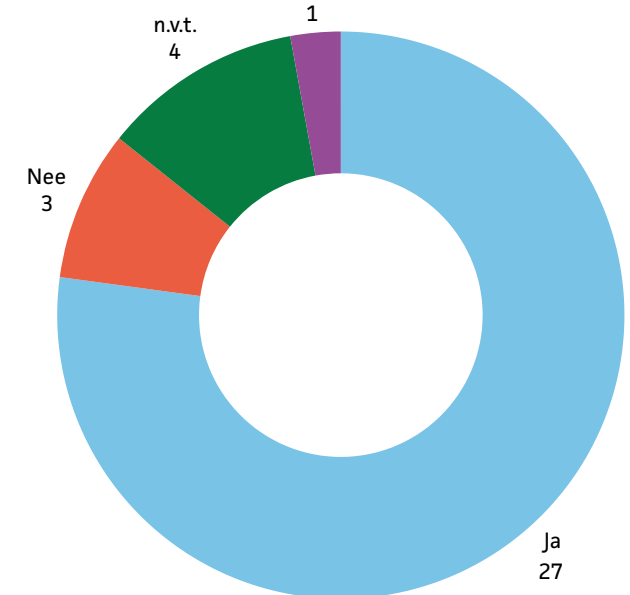
Schenktijden

We hebben afspraken over (het schenken van) alcohol op de momenten dat er jeugd aanwezig is (schenktijden).

Voorbeeld medewerkers

Medewerkers/vrijwilligers geven het goede voorbeeld; ze drinken niet overmatig en drinken niet als ze jeugd begeleiden.

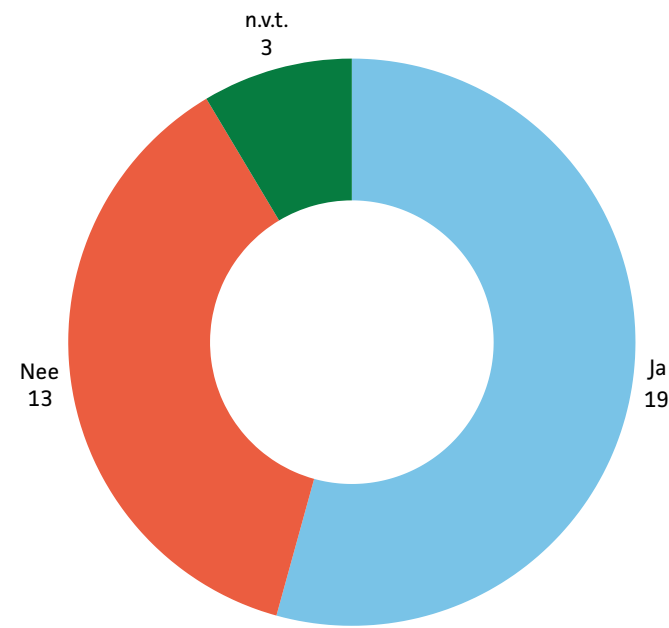
In de vragenlijst zijn vier stellingen opgenomen die betrekking hebben op de Alcoholwet. Daarbij valt op dat het vragen om de ID aan jongvolwassenen onder de 25 jaar grotendeels niet gebeurt. De unaniem gegeven reden hiervoor is dat de barmedewerkers de leden én hun leeftijd kennen. Een aantal clubs hebben daarnaast weinig jeugd.

Daar waar jeugd actief is geeft een grote meerderheid aan dat er afspraken zijn gemaakt over schenktijden. De tijden variëren en zijn vaak afhankelijk van eindtijden van jeugdwedstrijden.

ALCOHOLBELEID

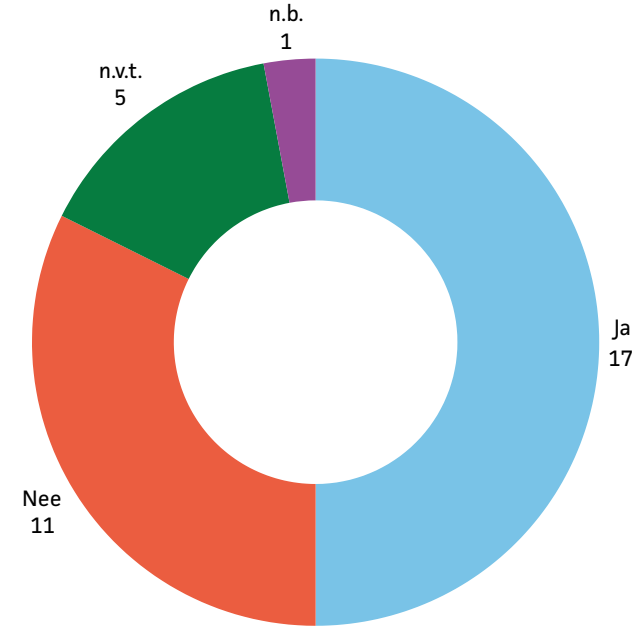
Bardienst geen alcohol

Degenen die bardienst hebben drinken geen alcohol.

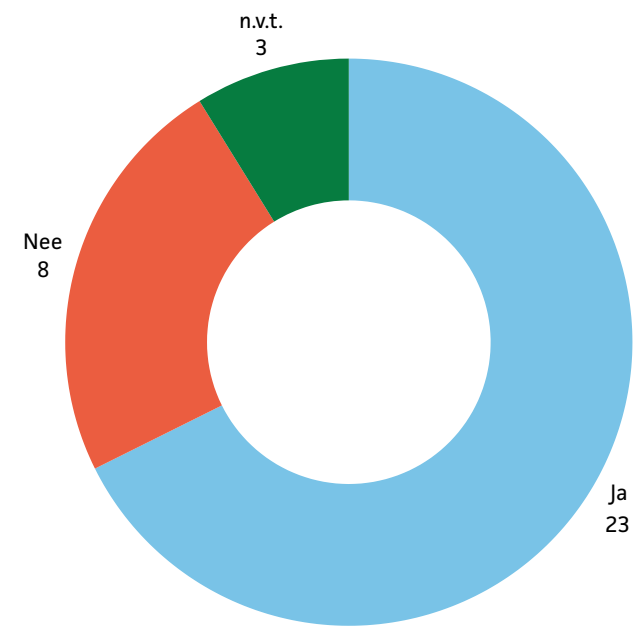
Reclame

Reclame voor alcohol is niet prominent aanwezig op onze sportlocatie.

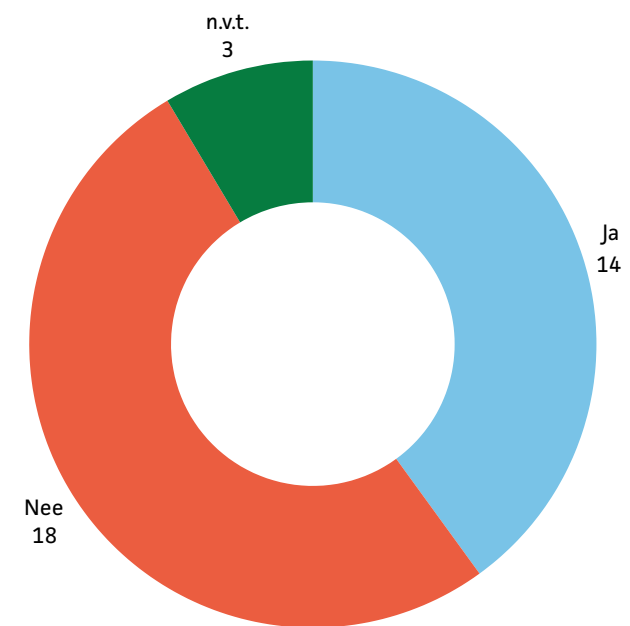
Alcoholvrij zichtbaar

Alcoholvrij bieden wij zichtbaar aan als alternatief.
Dit is niet bedoeld voor minderjarigen.

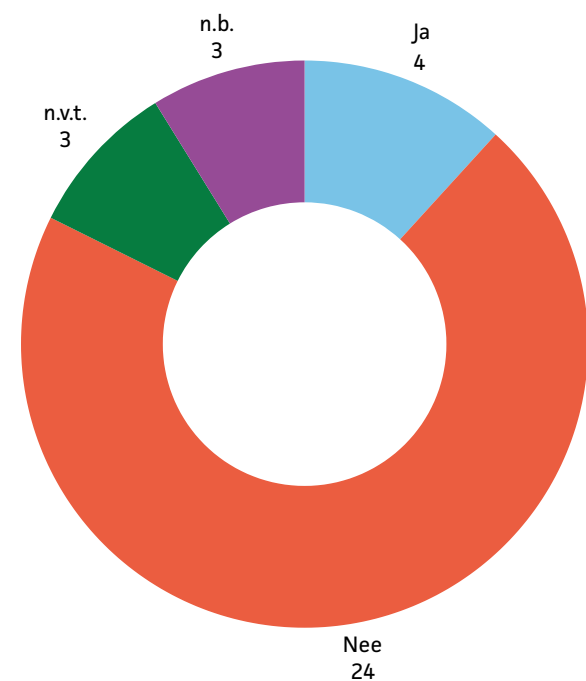
Happy hour

We hebben geen 'happy hours' en 'kannen en meters bier' om zo het meedrinken te ontmoedigen.

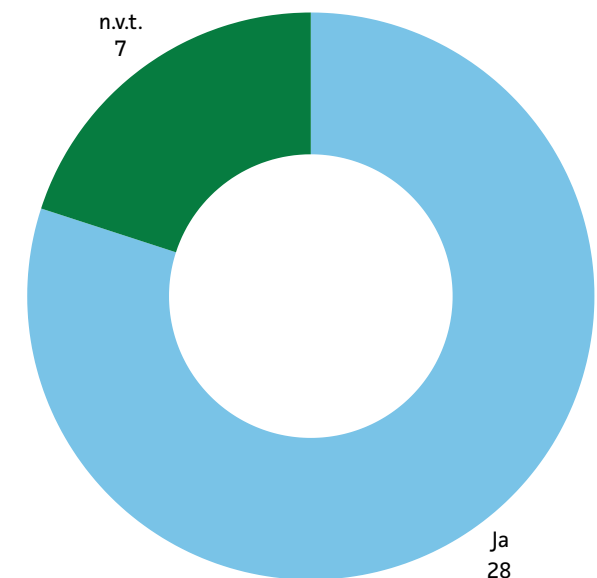
Alcoholvrij goedkoper

Alcoholvrij is goedkoper dan alcoholische dranken.

Aanspreken

Wij willen voorkomen dat alcoholgebruik leidt tot ongewenst gedrag en ondernemen actie om dit tegen te gaan. Personen worden hierop aangesproken.

Reclame voor alcoholische dranken is nog wel zichtbaar in kantines, maar steeds minder. We zien de reclame voor alcoholvrije alternatieven stijgen. Sowieso op de prijslijst, maar ook al op bijvoorbeeld tafelbordjes.

Hoewel een happy hour zo goed als niet meer bestaat in de sportkantine, worden nog weleens meters bier gebruikt en zijn zeker de kannen/pitchers gangbaar bij de verkoop van tapbier.

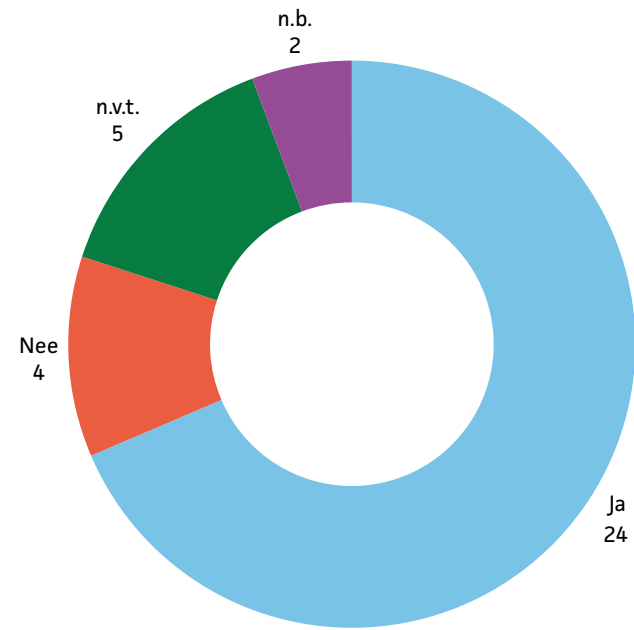
Een grote meerderheid van de clubs heeft geen (bewuste) lagere prijs voor alcoholvrije dranken t.o.v. alcoholische dranken.

Clubs zijn verdeeld over het wel of niet mogen drinken van alcohol achter de bar. De meerderheid heeft het beleid dat dit niet mag. Bij de clubs waar dit wel gebeurt wordt vrijwel standaard aangegeven dat het eigenlijk niet gebeurt. Zo wel, dan hooguit twee drankjes en aan het einde van de avonddienst.

ALCOHOLBELEID

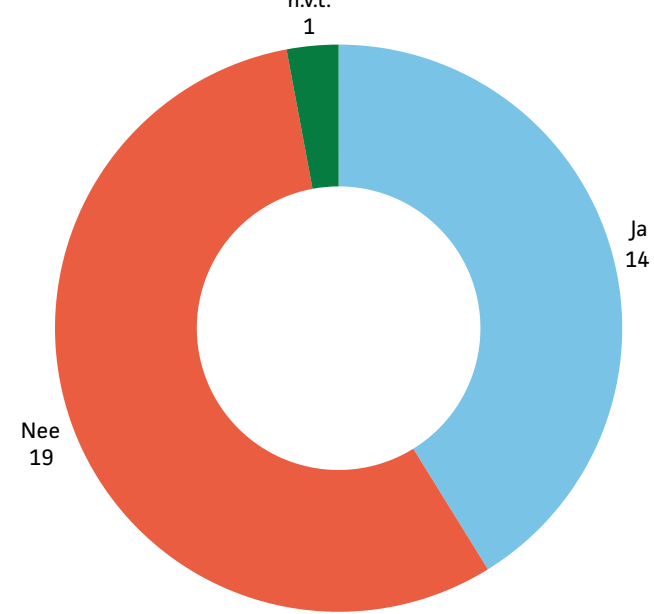
Verkeer

Alcohol en verkeer gaan niet samen. Wij spreken onze leden en bezoekers daar op aan.

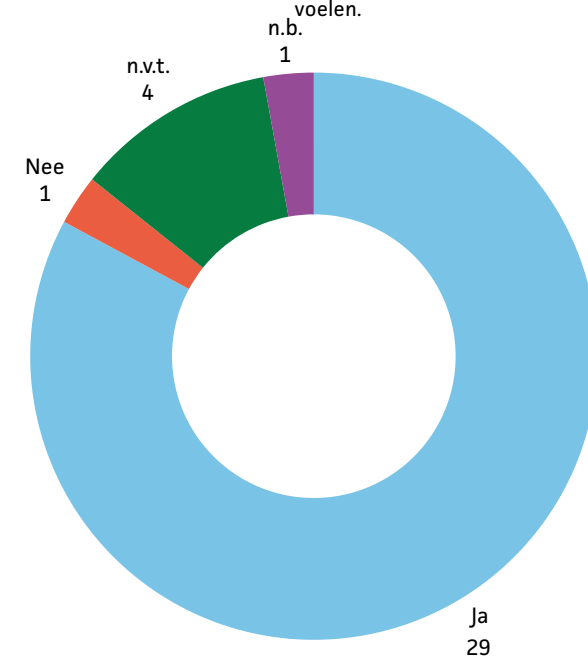
Beleid

We maken alcoholbeleid voor onze reguliere clubactiviteiten én andere activiteiten. Hiervoor is een persoon of commissie verantwoordelijk.

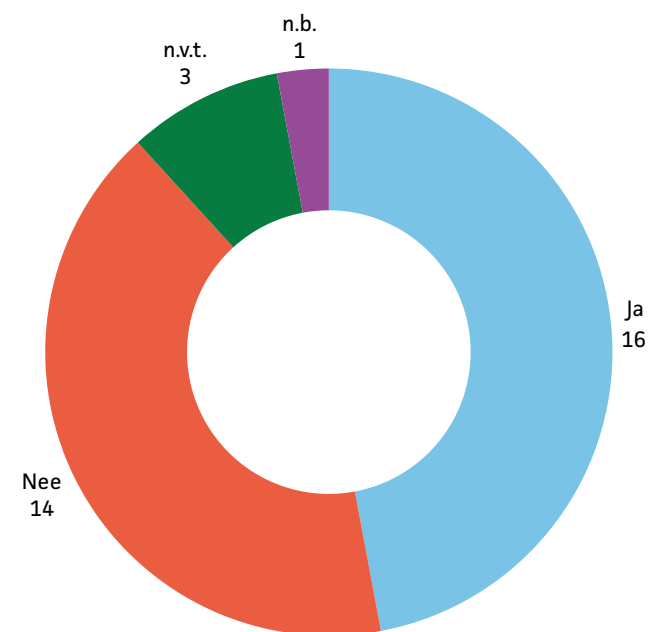
Afspraken bekend

Wij zorgen dat de kantine medewerkers of vrijwilligers weten wat deze afspraken zijn en dat ze zich door de gehele club gesteund voelen.

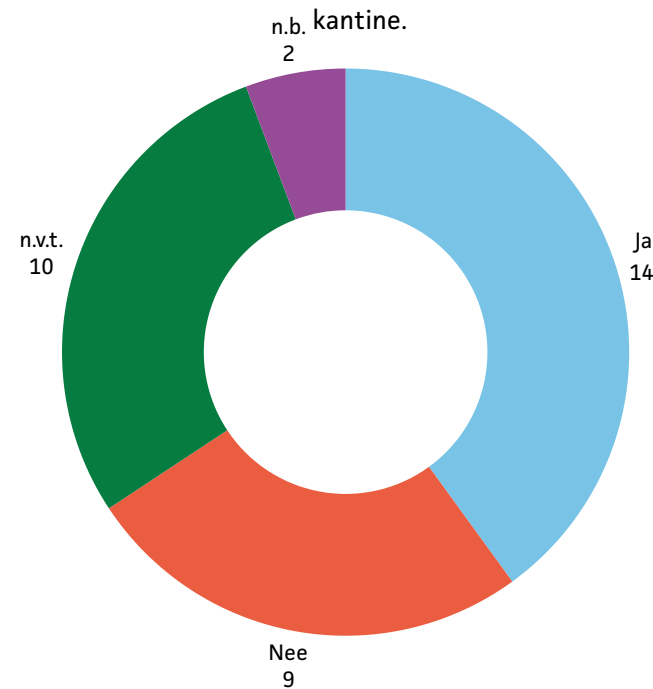
Certificaat

Iedereen die alcohol verstrekt, volgt de e-learning en haalt het certificaat 'Verantwoord alcohol schenken'.

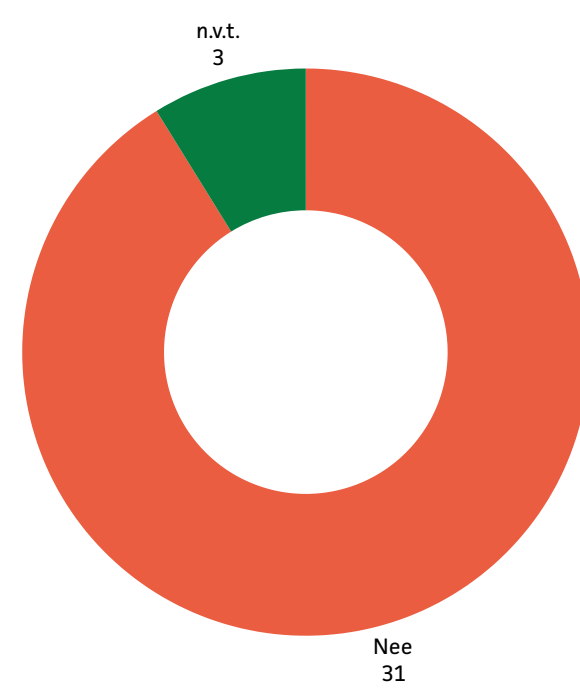
Leden betrekken

We betrekken onze leden bij het beleid en communiceren de afspraken hieruit zichtbaar in de kantine.

Gemeente

Wij stellen de gemeente op de hoogte van ons alcoholbeleid.

“In 30 jaar heb ik maar vier keer meegemaakt dat ik een taxi voor iemand moest bellen.”

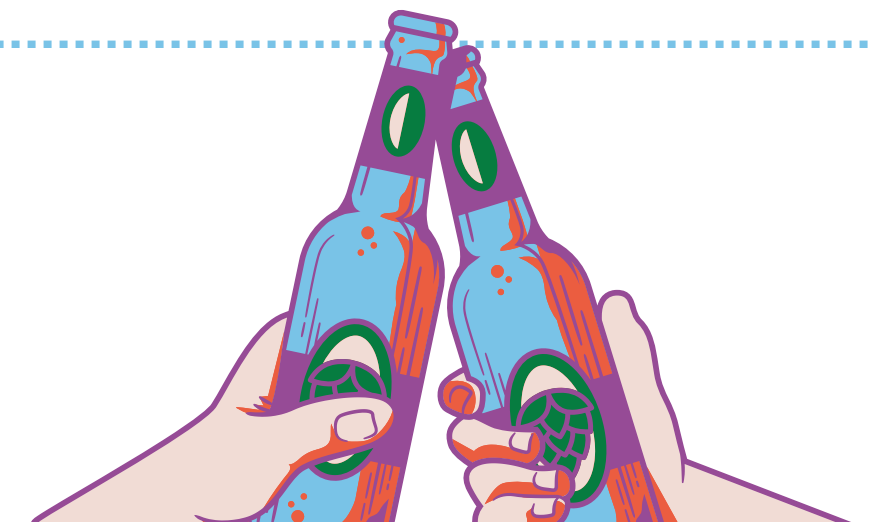
Een quote van een betrokken kantinevrijwilliger. Dit gevoel leeft bij veel clubs. Sowieso wordt er goed op elkaar gelet en wordt men aangesproken bij overmatig alcoholgebruik.

Een (uitgebreid) alcoholbeleid op papier hebben veel clubs (nog) niet. Wel zijn er afspraken en die zijn ook bekend bij de mensen die achter de bar staan.

Van een relatief hoog percentage clubs waar alcohol geschonken wordt volgt niet iedere barvrijwilliger de e-learning “Verantwoord alcohol schenken”. Dit is wel aan te bevelen. Het is een snelle, toegankelijke en leuke manier om te leren wat verantwoorde alcoholverstrekking inhoudt.

Direct aan de slag: verantwoodalcoholverkop.nl/sport

Ten slotte: als een club beleid heeft, wordt dit niet gedeeld met de gemeente. Dat is begrijpelijk, want daar wordt ook niet om gevraagd.

Stappen maken met Teamfit

Clubs kunnen de sportlocatie stap voor stap gezonder maken. Zij brengen de huidige situatie in kaart en bepalen de ambitie door uit de challenges van Teamfit te kiezen.

Voor gezonder eten en drinken, een rookvrij sportaccommodatie of verantwoord alcoholbeleid.

Eén van de challenges is bijvoorbeeld **Gezonde trek**: een derde van onze snacks is een gezondere keuze en van weekkeuzes bieden we ook kleinere porties aan.

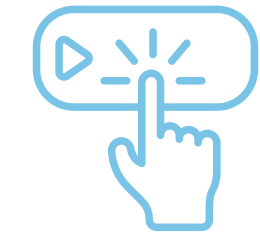
Of een andere, **Helder Beleid**: we hebben alcoholbeleid en communiceren het.

Zo zijn er ruim 30 challenges te behalen, waarvan de meeste clubs er echt al een aantal binnen hebben. Door met de challenges te werken maak je de stappen behapbaar. Iedere challenge is te vieren.

Gaat het op een thema flink de gezonde kant op, dan kom je in aanmerking voor één van de vier topprestatiebadges:

Voeding basis, Voeding vervolg, Verantwoord alcoholbeleid en Rookvrij.

Kijk voor alle info op jogg-teamfit.nl

Bij Teamfit staat Désirée Holstege voor Apeldoornse clubs klaar om als coach te helpen bij het maken van kleine of grote stappen naar een gezondere sportomgeving. Hier zijn geen kosten aan verbonden. Wel inspanning.

Een gezondere sportomgeving valt of staat met een kantinecommissie/barmedewerkers én bestuur dat zich echt wil inzetten voor dit thema.

Arjan de Groot | 06 - 82370418 | adegroot@accres.nl

Tjeerd Lemstra | 06 - 50458365 | t.lemstra@stimenz.nl

Désirée Holstege | 06 - 50550932 | desiree.holstege@teamfit.nl

Sasja van Berkum | 06 - 27189076 | jogg@apeldoorn.nl

Lisa Borst | 06 - 41605325 | jogg@apeldoorn.nl